

Resultaten van de opdracht
Geheimzinnig woud,
obs Benoordenhout, Den Haag.

De eindresultaten van de
les 'Sint naar de Haaien' van
deze klas uit van obs Benoordenhout
in Den Haag. Op de achtergrond hangt
werk uit de les: Opvallen of juist niet.

Laat Maar Zien

Laat Maar Zien is een online lesprogramma van de Stichting Beeldend Onderwijs (SBO). De methode bestaat uit lessen in de vakken tekenen, handvaardigheid, textiel en multimedia, onderverdeeld in vier groepen (één/twee, drie/vier, vijf/zes, zeven/acht). Een school heeft volledige toegang tot het lesprogramma voor 95 euro per jaar, OWG-deelnemers kunnen er gratis gebruik van maken. Meer info: www.beelddonderwijs.nl

De opdracht aan
de leerlingen:
maak een eng
skelet. School:
de Bloemhof,
Rotterdam

Resultaten les:
ruïnes, obs
Benoordenhout,
Den Haag.

BEELDEND ONDERWIJS

Laat Maar Zien in de praktijk

Ellen Rodenberg (55) is kunstenaar en vakdocente beeldende vorming op verschillende basisscholen. In bijna al haar lessen maakt ze gebruik van het programma Laat Maar Zien. Het biedt haar nieuwe ideeën en pedagogisch houvast, de kinderen snappen door de opzet meteen wat ze moeten doen en worden aangespoord zelf na te denken. Rodenberg: "Je hoeft echt geen kunstenaar te zijn om beeldende vorming te kunnen geven."

U bent kunstenaar en leraar, hoe komt dat zo?

Ik heb in de jaren tachtig lesgegeven in het onderwijs en heb de pedagogische academie gedaan. Maar ik miste iets, het was niet toereikend wat ik deed. Dus besloot ik het roer om te gooien en heb ik me ingeschreven bij de kunstacademie.

Toch bent u nu weer leraar...

Ik heb jaren gewerkt als kunstenaar, maar toen mijn kinderen in de jaren negentig naar de basisschool gingen, merkte ik hoezeer het onderwijs was veranderd. Alles was gericht op cognitietraining. Ik heb me toen laten omscholen tot vakleerkracht beeldende vorming.

Waarom beeldende vorming?

Het is zo belangrijk dat kinderen van jongs af

aan leren hoe ze met kunst kunnen omgaan. Het leert ze over emoties, wat het uitbeelden van iets voor hen betekent. En het is bijzonder goed voor de motoriek. Door het werken met grote en kleine materialen leren ze verschillende bewegingen te controleren. Net als bij het leren schrijven is het een kunst die bewegingen onder controle te houden. Hoe kleiner en fijner de materialen en bewegingen, hoe moeilijker het voor ze is.

Welke rol speelt Laat Maar Zien daarin?

De lessen liggen dicht bij mijn werk als docent en als kunstenaar. Het biedt een overgang, houvast. Het programma is zo opgebouwd dat je ook de pedagogische aspecten niet vergeet. Dat was zeker fijn toen ik net weer begon in het onderwijs, na tien jaar in de kunst te hebben gewerkt. Ik moest lessen gaan opbouwen, maar wist

niet altijd hoe. Toen stuitte ik op de Stichting Beeldend Onderwijs. Ik had maar heel weinig ervaring met papier en Laat Maar Zien biedt verschillende werkvormen met dat materiaal. Dus zelfs ik leer nieuwe dingen van het programma!

Wat vindt u daar zo fijn aan?

Voor mij is het prettig dat er soms nieuwe ideeën op een heldere, andere manier worden uitgelegd aan de kinderen. Met afbeeldingen van de stappen. Dat je ziet hoe iets eruitziet als het maar half af is. En dat er ook aandacht is voor de denkwijze, voor de opbouw van een werk.

Wat bedoelt u precies met de opbouw?

Dat kinderen zelf gaan nadenken over oplossingen. Dat ze leren over de context van wat ze maken. Kunst is een uitingsvorm, het helpt

de wereld te duiden en met kunst kun je nieuwe dingen ontdekken. Het is technisch, creatief en maatschappelijk leren denken en plaatsen. Dat hoeft niet complex te zijn. Laatst hadden we bijvoorbeeld een les over een brug. Dan zie je in Laat Maar Zien eerst foto's van verschillende bruggen. Die van Rotterdam, maar ook de Golden Gate Bridge. Is een stuk geografie. De kinderen leren welke brug waar staat. En vervolgens gaan we een brug bouwen. Met papier. Dan vraag je ze eerst: hoe gaan we dat doen?

Weten kinderen hoe ze een brug kunnen bouwen?

Niet altijd, maar het gaat om het nadenken. Ik zet twee tafels uit elkaar en zet ze erachter. Ga maar denken. Pas daarna zien ze in Laat Maar Zien hoe iets werkt. Ook dat gaat in stapjes en met foto's van halve fabricaten.

Twee meiden van groep acht bezoeken het atelier van Rodenberg en zien: perspectief.

Project: eet smakelijk, op basisschool de Bloemhof, Rotterdam

'Het fijne aan Laat Maar Zien is dat een les heel structureel, stap voor stap wordt opgebouwd.'

Dan zie je iets ontstaan. Als je kinderen eerst vertelt: je kunt een brug bouwen van papier, dan is dat heel erg abstract, heel moeilijk om te begrijpen. Terwijl ze na het zien van de foto's en het proces weten: een brug bouwen tussen twee tafels kan zelfs met blokjes papier! Daar zijn ze dan nog steeds wel heel verbaasd over, maar doordat ze hebben waargenomen wat er gebeurde en het later zelf uit mogen proberen begrijpen ze het wel.

Hoe belangrijk is beeld in dat leerproces?

Je kunt niet zonder. Beeld bindt. Het geeft houvast, zoals in het voorbeeld van de brug. Je hebt iets gezien en weet daardoor hoe het moet en dat het kan. Aan de andere kant heeft beeld een creatieve, meer emotionele functie.

Hoe bedoelt u dat?

Geef ik aan twee kinderen de opdracht hun eigen huis te tekenen of te knutselen, dan maken ze beiden iets anders. Zet je die twee naast elkaar, dan is het twee keer thuis, maar toch verschillend. Je leert kinderen zien dat er verschil zit in beleving. Ze leren: ik zie het zo, dat hoort bij mij. Dat definieert ze, geeft zelfvertrouwen. Beeld is een basis. In het verlengde daarvan leren ze dat beeld ergens voor staat. Dus dat een beeld kan horen bij iemand of iets. Het is de verbinding: dit beeld

is mijn beeld, het zit op een bepaalde manier ik elkaar en kan daarbij een symbool van een persoon of bepaalde gebeurtenis zijn.

Kunt u daar een voorbeeld van geven?

Een paar weken geleden maakt ik met een klas voor Halloween pompoengezichtsjes van klei. Dan leren ze naast de herkomst van Halloween en de verbintenis met pompoenen ook wat perspectief gebruiken is. En hoe je dat maakt, hoe je iets vormgeeft dat meerdere kanten heeft. Zo werkt Laat Maar Zien ook. Het programma besteedt aan de hand van plaatjes de structuren, aspecten ruimtelijke vormen en composities. Naarmate de groepen hoger worden, kun je de oefeningen daarin ingewikkelder maken.

Volgt u altijd het hele programma?

Ik wijk er wel eens van af. Ik heb zelf natuurlijk ook ideeën die ik wil uitvoeren. Dat doe ik ook, maar dan kijk ik bijvoorbeeld wel even de structuur van een soortgelijke les af. Laat Maar Zien functioneert dan als een soort klankbord waarop ik kan checken of mijn idee van een les klopt. Het fijne aan Laat Maar Zien is dat een les heel structureel, stap voor stap wordt opgebouwd. En dat je als docent het eindresultaat kunt beoordelen, omdat je weet wat je ongeveer kunt verwachten van je leerlingen. Ook een leraar die helemaal niets heeft met kunstzinnige

vorm kan dat begrijpen. Die ziet dan ook: het eindresultaat had mooier gekund, maar dat werken met diepte en perspectief heeft hij wel heel goed begrepen. En het leukste is: de leerlingen hebben er profijt van. Ze leren veel en hun leraar is ook zekerder over het leren. Dat vind ik echt wel knap gedaan.

Ellen Rodenberg

Kunstenares Ellen Rodenberg deed de pedagogische academie en ging in de jaren tachtig het onderwijs in. Na enkele jaren besloot ze te gaan werken aan haar kunstenaarschap. Ze slaagde cum laude voor de kunstacademie en werkte als kunstenares. Zes jaar geleden keerde ze terug in het onderwijs als vakdocent beeldende vorming. Meer info: www.ellenrodenberg.nl